

· Tuần báo Time sẽ ra ngày 13 tháng Chín 2010 đăng bài trích đoạn “A Call to Greatness” lấy ra từ trong cuốn sách mới xuất bản: “A Journey: My Political Life” do cựu Thủ Tướng Anh Quốc Tony Blair viết nhằm kỷ niệm ông và những vị Thủ Tướng Anh mà ông có dịp làm việc chung với họ.

Cựu

Thủ Tướng Anh, Tony Blair

TRONG THỜI GIAN LÀM THỦ TƯỚNG, tôi trở nên yêu quý những người - tôi yêu cái đức dũng cảm của họ, tôi yêu cái triết lý tôi lập, xây dựng từ hai bàn tay trống, không cần nhờ vào ai. Cá nhân tôi không xây dựng sự nghiệp của mình theo kiểu đó, và tôi cũng không quen biết nhiều người ở Mỹ khi còn nhỏ, cái thời còn sách đi học, hay khi lên đời học. Mỗi đến năm 32 tuổi tôi mới đi thăm Hoa Kỳ lần đầu tiên. Nhân sinh quan của tôi với những người hình thành qua những phim ảnh, chương trình TV, và một vài chung đồng nghiệp tôi đi du khách Mỹ. Tôi có chung cái cảm nghĩ gì về người dân Anh khác là hay nhút nhát, chau mày khi nghĩ đến những anh em họ xa ở bên châu Mỹ. Nhưng vào năm 1985, tôi được tham dự trong phái đoàn đi biểu tình Quốc Hội Anh đi gặp Bộ Trưởng Ngân Khố Hoa Kỳ James Baker, nghe ông nói chuyện với đồng tài đánh thuế hai lần, một từ vốn đầu tư và một từ lợi nhuận trong tình hình chung của hai nước. Tôi không hề biết chút gì về ông Jim, song ai đó đã quy định cho tôi sự là người phải đứng ra trình bày với ông Bộ Trưởng Ngân Khố Mỹ về những hợp tác của những người Anh, và phải thuyết trình một cách hùng hồn, mạnh mẽ. Giờ nghĩ lại bất cứ một luật sư tư vấn tài hoa vào lúc bấy giờ, tôi với vàng thu thập tất cả những đồng kiến và đồng tài, và nghiên cứu hỏi hỏi để mau trở thành một chuyên gia về đồng tài đó. Không, được vinh dự đi công tác bằng máy bay siêu thanh Concorde làm cho tôi cảm thấy như mình là một nhân vật rất quan trọng.

Nhưng rồi, sau phiên họp, tôi đã phải bước ra khỏi phòng họp tới nơi như một võ sĩ bại trận. Quốc tịch là trở lại khi họp, tôi tin một cách chắc chắn rằng buổi nói chuyện sẽ nghiêng phần thắng về phía tôi. Trở lại đầu buổi họp như đã được sắp xếp xong, tôi sẽ hiểu được ao đời thế này. Nào ngờ, khi lâm trận tôi gặp một địch thủ siêu đẳng, cựu võ sĩ Rocky Mariciano, và tay này cũng thế mà đánh cho tôi biết bao nhiêu đòn địch đáng. Vâng, quốc tịch ông Jim đã đứng ngay trước đầu, ông ta nắm vững thế trận con số, thế trận chi tiết một, ông giỏi thích cho tôi cảm nhận khi đứng phải làm một thế nào mới là đúng, ông khiến cho tôi biết một mặt một con họ giỏi, và làm cho tôi nhớ con cá chột đuối nhìn sao ở trên trời. Tóm lại, ông là một người rất thông minh. Bài học mà tôi lãnh hội ngày hôm đó là người Mỹ thông minh lắm, có những người rất thông minh.

Đó là một bài học hữu ích cho tôi khi tôi lên làm Thủ Tướng. Tôi có dịp làm việc chung với hai Tổng Thống, Bill Clinton và George Bush, và biết được với từng thế hệ ba là ông Barack Obama, qua việc làm gần đây của tôi với tình hình ở Trung Đông. Nghề thuật lãnh đạo là một năng khiếu riêng của mỗi cá nhân. Người đi theo nghĩ rằng nhà lãnh đạo là loại người duy nhất có khả năng tin tưởng những kiến thức mà người khác không có. Mục cho giới truyền thông có xu hướng lôi đưa người lãnh đạo xuống đất đen, và phê bình những nhúng chàm của họ cho công chúng biết, những hậu quả của các nhà lãnh đạo, nhất là những thế hệ của Hoa Kỳ thế kỷ là những nhân vật có tài trí vượt trội lên cao, giáng những đòn trên đỉnh núi Olympia. Chức vụ từng thế hệ Mĩ thế kỷ do những cá nhân xuất chúng nắm giữ, họ khiến cho mọi người phải cảm phục.

Trong vai trò Thủ Tướng nước Anh, tôi thường hay có dịp gần gũi thân mật với các thế hệ Hoa Kỳ - và khi đó bên sofa nhìn thấy những tính nết, đức tính cá nhân của từng người một. Bên sofa không chỉ quan sát họ dưới góc của một nhân vật đang nắm quyền lực xa bên, song bên có dịp nhìn rõ ông ta như những diễn viên bên sân khấu trong vai tuồng nhiều kịch tính của sân khấu chính trị. Trong trường hợp của tôi, tôi có trí tuệ sắc sảo thu nhận để nhìn xét về những ông từng thế hệ, và cũng từ đó khiến tôi có thêm lòng kính trọng, ngưỡng mộ phẩm chất nghề thuật lãnh đạo mà nước Mĩ đã sản sinh ra những vị từng thế hệ đó. Người ta thường hỏi tôi: “Ông hãy nói cho tôi nghe cảm nghĩ, hay những gì ông biết về ông Bill Clinton, và ông George Bush?”, và câu trả lời của tôi là: “Đây là sự thật mà tôi biết từ trong hậu trường, nó như sau: Hai ông rất hoàn toàn khác hẳn nhau!”. Những câu hỏi có những câu trả lời riêng của họ.

Sự Đãi Kháng và Khả Năng Nhận Xét Bền Nhảy

KHI MÔI GẶP ÔNG BILL CLINTON LẦN ĐẦU, tôi nhận thấy ông ta là một chính khách tài ba, siêu đẳng nhất mà tôi từng gặp, cho đến bây giờ ông ta vẫn còn có những đức tính đó. Khả năng và kinh nghiệm xuất chúng của ông trong việc am hiểu hành động chính trị nhiều khi làm cho người ta quên mất ông ta còn là một nhà tư tưởng vĩ đại. Ông có những chứng trình, tư tưởng với triết lý chính trị rất rõ ràng để suy nghĩ sâu xa, đến nỗi đến chán. Ông có sự duyên dáng vô tận trong việc xã giao, làm quen với mọi người dân gần bình thường. Tôi nhớ hồi năm 2003, khi ông đến dự Hội Nghị thế kỷ niên của Đảng Lao Động Anh, tại chỗ tại khu nghỉ mát Blackpool vùng biển phía Bắc nước Anh. Buổi tối, ông ta đi ra ngoài phố, ăn hamburger tại tiệm McDonald, để thế hệ thế giới chào đón và người dân đi phố. Chỉ trong chớp mắt, ông làm quen với dân chúng ở đây, và câu chuyện nói như pháo rang, cứ như thế là ông ta đã từng đến đây vào mỗi dịp lễ Ba Đẻ ăn tại với họ. Trong nhiều năm liên tiếp phe cánh hữu của tìm cách bôi nhọ ông Bill Clinton bằng cách mô tả ông là một tay giơ o hoát chỉ có cái miệng khéo nói, trợn nhô bôi nhọ. Vâng, ông Bill quả thực là một chính khách có tài ăn nói giỏi. Những câu trả lời cho ông lên làm từng thế hệ vì họ khôn ngoan, thông minh. Họ không buộc cho ông chỉ vì ông là chính khách có tài ăn nói. Họ buộc ông lên làm từng thế hệ vì ông đem đến cho họ những chứng trình hành động hợp lý, tận tâm, và có thể thực hiện được, đưa vào những

nguyên tắc triết lý liên quan đến tình hình cuộc sống của cả tri. Trước ông, không có một nguyên viên nào đưa ra quyết định gì hay, mới mẻ.

Ông Bill Clinton có một sức đề kháng, chứng minh tiềm năng bền bỉ. (Bạn hãy nhớ lại cái giai đoạn ông bị lôi ra đòi truất phế. Quả là quá đáng, kinh khủng thật. Thế mà ông ta đã thắng lợi tuyệt đối. Nhưng đâu mà ông có thể bỏ o vạ quyết danh của cả mình? Làm cách nào để ông giữ được ghế tổng thống, và khi ra đi, vẫn có đến hơn 60% cử tri ủng hộ ông.). Trước cho ông ta có tính bình tĩnh, rất “cool”, cái tính này có thể bẩm sinh, và nó đổ vào những lúc ông bị tấn công dữ dội. Hơn thế nữa ông là một Tổng Thống rất thông minh, sáng trí. Có nhiều lần ông đi du khiên chỉ có một tổng thống một cách dễ dàng, thoải mái, chứng minh những ông chỉ đạo nền kinh tế một cách tài tình, làm được nhiều cái cách đáng khen, giải quyết cơn khủng hoảng ở Kosovo rất khéo, chứng minh ông là một nhà lãnh đạo tài ba. Nếu như ông còn làm tổng thống sau biến cố 9/11 khi nước Mỹ bị đánh khủng bố, ông sẽ lãnh đạo ra sao? Đó là một đề tài rất hấp dẫn nhiều người và mọi người bàn luận. Hoàn cảnh thế giới biến đổi rất nhanh, sự thông minh, duyên dáng của ông chưa đủ. Cần phải có một nhân vật có thể “ca lip”, hay “cùng đồng lòng” để đi phó thác tình thế. Tôi tin rằng ông chính là người hội đủ những yếu tố này, để có thể đưa ra những quyết định đẹp như những tình hình thế giới.

Ông George Bush là loại người trực tính, hay nói thẳng, và ông cũng rất thông minh. Nhiều tranh cãi mà chính trị khôi hài thế này hay mô tả ông George Bush như một thế lực ngầm, bị người dân đưa lên làm tổng thống. Thực ra chứng cứ có ai bị người dân đưa vào ghế tổng thống đâu, và lịch sử về những cuộc vận động tranh cử tổng thống Mỹ cho thấy biết bao nhân vật có tiềm năng là thông minh cũng vẫn bị đại đa số bỏ, bởi vì thông minh thôi vẫn chưa đủ. Ở Hoa Kỳ cũng như bên Anh, trong đấu trường chính trị, nếu bạn chỉ giỏi là thông minh bền vững thì có thể bị ăn thua nếu không có những phẩm chất khác, bạn phải vượt trội hơn ngoài sự thông minh, và sáng trí.

Ông George Bush có đức tính là hết sức trung thực. Tôi có một vị Toà Bạch Cung vào chiều ngày 20 tháng 9 năm 2001 với tổng thống Bush trước khi ông ra Quốc Hội để diễn văn vận động quân khủng bố tấn công ở New York và Washington chín ngày trước đó. Tôi thấy ông chứng minh có chút gì là hoàng tử, lo sợ, hay băn khoăn gì cả. Ông ta tỏ ra rất bình thản, ung dung. Ông có trách nhiệm hoàn thành sự mệnh của một tổng thống. Ông không bắt buộc phải làm cái sự mệnh đó, và ông cũng không mong chờ nhận trách nhiệm này. Ông không lo lắng cái sự mệnh làm tổng thống đổ ụp một đổ lên. Trách nhiệm của một tổng thống đã đi tìm ông, và trao lên vai ông. Trong tâm trí của ông vẫn để lại sự rõ ràng là tình hình thế giới ngày nay đã thay đổi, và trong vai trò Tổng thống một mặt cùng quốc gia như một thế giới, ông phải xông pha ra gánh vác trách nhiệm này vì hoàn cảnh thay đổi. Tôi bắt mình hỏi ông xem ông có biết rõ không. Ông trả lời thật: “Chứng cứ gì phải biết rõ cả. Tôi có sẵn trong tay bài diễn văn, và bạn thông điệp tôi hết sức rõ ràng.”. Tôi ngạc nhiên trước thái độ bình tĩnh của ông. Tôi quan sát ông thật kỹ. Quả thực trông ông rất ung dung, bình thản.

Ông George Bush cũng có lối mòn của riêng ông. Nhưng lối mòn của ông Bush khác với lối của ông Clinton – ít có ý nghĩa về chính trị, song lối mòn về tính chất đúng hay sai, phải hay quỵ nhũu hơn. Điệu này không nói lên đức độ mà về khả năng phân tích sự việc, hay trình độ trí tuệ khác nhau của mỗi ông. Song nó chỉ là bản chất của mỗi ông. Nó là như thế đó. Vì tôi thuộc trường phái của ông Clinton, hay lo xa, và muốn mỗi việc chu toàn, nên đôi lúc tôi cảm thấy bối rối, và hơi hèn nhát. Tôi sẽ có mặt cùng với Tổng Thống Bush trong buổi họp báo, ngay tại trung tâm điện của mỗi biên độ làm chao đảo thế giới, tôi có đức hạnh như các ông: George, như giới thích vẻn vẹn đĩnh đạc, đừng có chần nói suông thôi.

Tuy nhiên qua thời gian quen biết ông Bush khá lâu, và suy gẫm lối như ông biến đổi trong quá khứ, sau khi hết làm thủ tục, tôi thấy từng bước nhún ra đức độ như đức tính của ông Bush. Ông là một người trẻ tính, thông minh, đĩnh đạc và có khi liêu lĩnh, táo bạo. Đó là ưu điểm và sự cảm nhận của ông. Thông minh, vì chúng ta cảm thấy mê lý sự với nhau, chúng ta chỉ lo đi tìm lối thoát cho một đống đống khó khăn ngày ngày, vài tuần, một năm, hai năm, mà quên đi một tính chất lâu dài, bao la trong sự phán xét của dòng lịch sử.

Và rồi tiếp đến là ông Barack Obama. Ông bước lên sân khấu chính trường ngay sau khi còn khiêng hàng ngàn tài chánh, và hai cuộc chiến Iraq và Afghanistan xảy ra một cách đột ngột trên trường. Chưa hết, ông còn phải đối đầu với tình hình kinh tế suy thoái như trùng, và phải tìm cách ngăn chặn Iran trong việc nòng cốt này phát triển vũ khí nguyên tử. Và giới như nhũu với lãnh đạo trước đây, ông là một người lãnh đạo mới, cá tính làm chính trị của ông còn phải có thời gian học hỏi kinh nghiệm, hiểu rõ tình hình. Về cá tính của ông, thì rõ ràng, ông là một con người có ý chí sắt đá. Người ta kể về người rất nhũu người ông trong vai trò thông minh. Nhưng như ông kể về người sau này lại đi kèm với những chỉ trích quá đáng. Trong suốt quá trình làm việc, ông tỏ ra là một nhân vật tài giỏi, trầm tĩnh như một bậc thầy lâu nay. Và thà các bên, đừng làm đổ vỡ việc này không đổ đâu. Tôi chỉ giới thiệu tình thế như thế nhũu, vẻn vẹn vào lúc cuộc nhũu mới.

Tôi nghĩ rằng tôi hiểu được về thông minh mới này đang cần gì làm như thế. Thay vì chỉ ngồi đợi khách lý tưởng như việc làm của thông minh tiên nghiệm, ông chỉ trích người đi trước rất ít, có khi còn đĩnh đạc ý nghĩa, vì đức độ chính trị. Phải thành thật mà nói, đức độ tiên nghiệm kinh tế, và bạo lực an ninh, ông Obama cũng cần nhận không thua gì ông Bush đâu. Ông ta đang tìm cách uốn nắn nền kinh tế đi vào khuôn khổ theo ý của ông. Ông tìm cách tránh những tác hại quá đáng của tình hình kinh tế, và không đổ Hoa Kỳ một sự suy sụp của đức độ minh, để hậu quả tác động tới Mỹ trong việc đĩnh đạc điều chỉnh tình hình an ninh thế giới.

Một Quan Niệm Rõ Ràng Về Quốc Gia

Dĩ nhiên, ba ông Clinton, Bush Obama có cá tính khác nhau. Nhưng cả ba ông đều có chung một điểm. Đó là họ có cùng một quan niệm rõ ràng về nước Mỹ. Là một công quốc, nước Mỹ phải sẵn sàng, phải lãnh đạo nước mình và thế giới như thế nào. Trên thế giới, có nhiều nhà lãnh đạo khác nhau, thu nhập và xu hướng, cá tính khác nhau, và tôi đã từng gặp nhiều loại nguyên thủ, lãnh đạo. Tôi nhớ có lần tôi nghe họ nói về một vài nhà lãnh đạo, họ đã đến một lần trong buổi tôi phải trả lời: “Lạy Chúa tôi, sao dân chúng của nước nào mà bắt họ như thế, họ có những tên lãnh tụ ngu như bò”. Vâng, bọn họ gặp những nhà lãnh đạo ngu si, ích kỷ, tham lam, nhảm nhí, và tính khí không xứng đáng làm lãnh tụ. Có những người trông rất sắc quái đến, sẵn sàng đem cả một hệ thống chính trị điên rồ, bệnh hoạn. Có những nhà lãnh đạo vừa bất tài, vừa ngô nghê, không biết tí gì về vai trò, quyền hạn của mình. Đã có lần tôi hỏi một câu hỏi tàn nhẫn khi được tin về một nhà lãnh đạo qua đời: “Làm sao họ dám nói như vậy về lãnh tụ của họ?”.

Nhưng cần nhớ đó, tôi có những nhà lãnh đạo vừa thông minh, vừa khôn ngoan và tử tế. Họ là những người làm cho bọn phải cảm phục và quý mến. Và chính vì điểm này chúng ta cần ghi nhận: Có rất nhiều người không hề để những đức tính đó, nhiều hơn một bên những ngớ ngẩn.

Theo ý của tôi, ngoài những thách thức chính sách, óc phán xét, tài năng chính trị, và khả năng thao túng, cuộc thách thức quan trọng về tài lãnh đạo của vị nguyên thủ là thế xem ông ta có đặt quyền lợi quốc gia trên hết hay không. Ông ta có đặt quyền lợi của quốc gia dân tộc cao hơn lợi ích chính trị cá nhân của mình hay không? Đó chính là cuộc thử nghiệm thực tế. Có rất ít vị nguyên thủ được cuộc thi này. Cả ba vị từng thử nghiệm tôi vừa kể trên đều làm được chuyện đó, có điều là vì một lý do đơn giản, lòng đức của họ không được biểu lộ ra ngoài đời mà chỉ ẩn giấu trong lòng họ.

Người Mỹ có thói quen tại tiếng nói điếu dãi với thế giới bên ngoài, nào là kêu ngạo, ồn ào, ích kỷ chỉ lo phần mình, hay đáp ứng khác, và những tay với bọn bè. Nhưng chính chính nhân nước Mỹ vốn là một nước giàu mạnh, hùng cường vì một lý do nào đó. Người ta vốn nhìn vào nước Mỹ như một tấm gương để noi theo, phải chăng nước này có tinh hoa riêng của nó. Vâng, trong phạm vi của người Mỹ có tinh thần mã thượng, hào hiệp, đức độ hun đúc qua nhiều thế kỷ, xuất phát từ tinh thần khai phá biên cương mới để lập nghiệp, và nhiều đức độ của các sắc dân khắp thế giới đổ về đây, từ cuộc chiến để dành đức độ, đức độ của Nội Chiến, từ nhiều biến cố lịch sử, cũng như những sự kiện tình cờ. Tất cả đã làm thành một nước Mỹ vĩ đại.

Cái tinh thần mã thượng này không có nghĩa là người Mỹ tự tử, tự hy sinh, hay thành công hơn người khác. Nó chính là cảm nghĩ của họ về đức độ của mình sẵn sàng. Chính lòng nhiệt tình của họ đối với xã hội đã phá bỏ đức độ những ngăn cách về màu da, giai cấp, tôn giáo, hay quá trình trở nên thành. Lý tưởng của người Mỹ là những giá trị đạo đức mà họ tin. Lý tưởng

này gồm có: Tôn giáo cá nhân, Tôn trọng luật pháp, Dân chủ. Nó cũng nằm trong quá trình thành
đặt của mỗi cá nhân: học hỏi là để có thể sống, phải làm việc, và siêng năng, chịu khó tất cả
thành công.. Song có lẽ điều quan trọng nhất phải nói là mỗi người Mỹ đều có ao ước duy trì cho
độc lập những giá trị trên, và rằng bởi vì những giá trị đó. Họ coi những giá trị đó là ưu tiên
hàng đầu cho cá nhân mình, sau đó là cho đất nước. Chính vì những giá trị đó của đất nước này, giúp
cho nước Mỹ có những quy tắc để sống với những khó khăn, thử thách. Vì lý tưởng đó mà binh
lính Mỹ chấp nhận hy sinh. Vì nó mà mỗi người dân Mỹ đều sang giặc hay nghèo hèn đều sẵn
sàng để nghiêm chỉnh chào khi bắt gặp quốc ca “The Star-Spangled Banner” được treo lên. Hiếm
nhiên là lý tưởng đó không phải lúc nào cũng được thực hiện, song mỗi người đều cố gắng thực
thi cho bằng được.

Người Mỹ Cần Phải Duy Trì Lòng Tin.

VÀI NĂM SỚM TÔI, DÂN MỸ SỐ ĐỀU CẬP THẲNG THÁCH VÀ TÁNH TÌNH CỦA MÌNH.
Nước Mỹ không yêu mến người gì khác ngoài người Mỹ. Người Mỹ tin tưởng vào những giá trị
đây. Những người Mỹ vẫn nên duy trì sự tin tưởng, lòng tin vào đất nước của mình. Đó là một lý
tưởng, nhưng nó mà chúng ta có tinh thần lạc quan, làm được thành tích mới, hãy ráng gìn giữ nó.
Sự tin tưởng là một tài sản vô giá, một nguồn quý báu cho một quốc gia. Thế giới có thể thay đổi. Một vài
người mới trở thành công nhân. Nhưng điều đó không làm suy giảm nhu cầu phải có lý tưởng
của dân Mỹ. Lý tưởng này giúp cho người Mỹ trung thực, tái xác nhận và thực hiện của mình, và
tăng thêm trách nhiệm của nó. Bao giờ cũng hay có những thử thách xem người dân có còn
muốn can đảm, hy sinh, hay họ muốn rút lui, hay ra khỏi cuộc chiến. Tôi nghĩ câu trả lời trong
trung tâm của nước Mỹ nằm ở lý tưởng mà dân nước này theo đuổi.

Tôi có một người bạn, cha mẹ của anh là người di dân sang Mỹ lập nghiệp. Họ là người
già Do Thái ở Âu châu đến Mỹ để tìm kiếm sự an ninh. Cha mẹ của anh đến New York, và sinh sống
ở New York. Gia đình không thuộc vào hàng khá giả cho lắm. Cha của anh chết lúc anh còn
nhỏ. Mẹ của anh tiếp tục vất vả nuôi con. Sau một thời gian, anh lớn lên, trở nên thành và trở nên
giàu có. Anh theo học ở trường, anh đi chơi xa, ra ngoài nước Mỹ. Nhưng bà mẹ bao giờ cũng đi
chơi đâu đó. Cuối cùng đến khi cha mẹ, gia đình đi tìm cái hạnh phúc mới, một công việc, một công việc
trong một xã hội ngân hàng. Trong xã hội này, con cháu còn tìm thấy một cái hạnh phúc khác. Hạnh
phúc này không có chìa khóa. Vì vậy họ phải dùng khoan đục mở ra. Họ thực hiện không hiểu bà mẹ
đó món đồ trang quý giá gì trong đó, đến nỗi phải cắt bỏ nó. Mẹ của anh nói rằng. Trong
đó có thêm một lớp giấy bao bọc, và cuối cùng là một bao bọc. Mỗi người tò mò, hỏi họ không
hiểu trong bao bọc đó có cái gì. Bao bọc đó để ngụy trang cái hạnh phúc trở thành Công Dân Mỹ của bà
cô. Ngoài ra, không có gì khác. Hạnh phúc trở thành công dân Mỹ của bà cô để cô coi quý
trọng hơn bởi vì, quý hơn bất cứ loại báu vật nào của cô. Vâng, trở thành công dân Mỹ là điều
bà cô trân quý nhất. Ngày nay, nước Mỹ cũng nên quý trọng đất nước, dân chúng của mình như
vậy.

